

ДЕМУЦЬКИЙ Порфирій Данилович (26. 02 (11. 03). 1860, с. Янишівка, нині Іванівка Ставищен. р-ну Київ. обл. — 03, за ін. даними — 05. 06. 1927, Київ) — фольклорист, хоровий диригент, композитор і педагог. Батько **Д. Демуцького**. Заслужений артист УРСР (1926). Закін. Київ. духовну семінарію (1882) та мед. факультет Університету св. Володимира у Києві (1889). Під час навч. як секр. і нотописець брав участь у хорових концертах М. Лисенка. Тоді ж здійснив перші фольклорні записи коломийок у карпат. експедиції. Оселився у с. Охматів Таращан. пов. Київ. губ. (нині Жашків. р-ну Черкас. обл.), де відкрив лікарню і займався лікар. практикою (1889–1919). З місц. селян 1892 організував хор, відомий до 1911 виступами в Україні. Записував, виконував і пропагував нар. пісні. Керуючи Охматів. хором культивував нар. стиль виконання, зберігав спосіб нар. розспіву, гармонізацію. Унікальність хору як носія живої фольклор. традиції поставила перед Д. низку специф. завдань: донести жанр. спектр побутуючих пісень, незважаючи на цензурні обмеження; зафіксувати інтонац. сторону багатоголос. мелодій; відредагувати, створити хор. партитури для різноманіт. складу голосів, беручи за основу суто нар. властивості хор. партій. Від 1918 — у Києві. Від 1921 — проф. Муз.-драм. інституту ім. М. Лисенка та чл. Етногр. комісії при ВУАН, водночас 1921–24 — викладач співів на регент. курсах, організов. УАПЦ. Підтримував творчі зв'язки з капелою «Думка», хор. студією ім. К. Стеценка,

самодіял. хор. колективами. Автор оригін. творів для хору в нар. стилі, зокрема «Заповіт», «Б'ють пороги», «Чернець», «Учітеся, брати мої» (усі — на сл. Т. Шевченка), що увійшли до зб. «Чотири масові пісні на тексти Т. Шевченка» (К., 1926), «Думи про Федора Безродного», церк. композиції «Літургія» (К., 1921). Обстоював самоцінність автентич. звучання нар. пісні. Стильові особливості обробок нар. пісень Д. свідчать про його чутливе ставлення до прийомів нар. виконання. Записав понад 700 пісень, найцінніші серед них — канти і лірниц. пісні. М. Лисенко, П. Козицький, К. Квітка високо оцінили діяльність Д., назвавши його укр. рапсодом. Д. вивчав нар. інструменти (особливо — ліру) й лірниц. пісні. У рад. часи ім'я Д. було вилучено з контексту укр. культури. Від 1995 проводять Всеукр. фестиваль-конкурс колективів нар. хор. співу ім. Д. Створ. музеї Д. у с. Охматів та в Уман. муз. училищі (Черкас. обл.), якому присвоєно його ім'я.

Основні праці

Народні українські пісні в Київщині. 1905. Ч. 1; 1907. Ч. 2; Перший десяток народних українських пісень з репертуару Охматівського хору. 1906; Лира и ийи мотивы. 1907; Другий десяток народних українських пісень з репертуару Охматівського хору. [Б. м. р.]; Народні пісні. 1928; Українські народні пісні. 1951; Українські народні пісні. Багатоголосся. 1954; Українські народні пісні-примітиви. Вип. 1–2 [Б. р.]; усі — Київ.

Рекомендована література

1. Козицький П. 50 років музично-етнографічної праці (Порфирій Данилович Демуцький) // Музика. 1924. № 7–9;
2. Український рапсод (Пам'яті П. Демуцького) // Там само. 1927. № 2;
3. Квітка К. В. Порфирій Демуцький // Етногр. вісн. 1928. Кн. 6;
4. Яценко Л. П. Д. Демуцький: Нарис про життя і творчість. К., 1957;
5. Богданова О. Збірник П. Демуцького «Ліра та її мотиви» у контексті лірницької традиції // УМ. 2001. Вип. 30.

В. Д. Шульгіна, О. А. Вакульчук

Бібліографічний опис:

Демуцький Порфирій Данилович / В. Д. Шульгіна, О. А. Вакульчук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-21490>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).